

**ПРОЈЕКАТ ТРАНСФОРМЦИЈЕ РУРАЛНЕ
ЗАЈЕДНИЦЕ СРБИЈЕ**

Др Бранимир Јовановић

”Живимо у доба невероватних техничких достигнућа која воде ка све потпунијем овладавању силама природе и поништавању времена и простора. Али овај развој, иако доприноси нашој удобности, погодностима живота и сигурности постојања, не води у правцу истинске културе и просветљења. Напротив, он је деструктивно за идеале... Прави узрок пропасти нација је неспособност човечанства да реши друштвене, моралне и духовне проблеме.”

Никола Тесла

Садржај:

- Резиме пројекта
- Методологија

- Први део - Анализа
- Критички аспект анализе стања у селима Србије
- Контекстуални- руралне заједнице у региону, Европи и свету
- Концептуални - како је развијан концепт села у Србији и због чега је дошло до пропадања села

- Други део - размишљања која воде ка синтези решења
- Концептуални - концепт новог села - основни принципи и елементи
- Контекстуална - Top down vs Bottom up модел

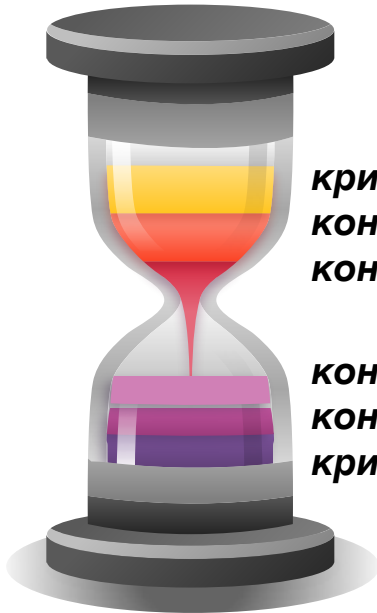
- Трећи део - Предлог решења
- Пилот пројекат - три села у прве три године живота пројекта
- Детаљан опис пројектног предлога у пројектном циклусу од десет година

- Закључна разматрања
- Улога државе
- Ризици и излазна стратегија
- Коришћена литература и извори
- Биографија аутора

Резиме пројекта

- "Село 21" је пројектни предлог који се заснива на решавању четири основна проблема са којима се суочавају села у Србији данас а то су: економски, социјални, еколошки и културни. Економски и социјални аспект проблема су свакако примарни. У овом пројекту се предлаже оснивање мањих специјализованих насеља непосредно поред села одабраних за извођење пилот пројекта, која би се засновале на државној земљи, и у којима би се населила критична маса интелектуалне снаге неопходне селу у виду групе стручњака (са својим породицама), који би управљали тим земљиштем кроз процесе интегрисане производње енергије и хране.
- Процена је да би за потребе пројекта требало издвојити до 200 хектара државног земљишта по једном селу. Циљ је развити два примарна профитна центра - један из производње енергије и други из производње хране, из којих би се финансирало даље функционисање језгра нове сеоске заједнице и стварао фонд за помоћ старом селу у домену здравства и образовања, развијања туристичких потенцијала, преноса знања у менаџменту и др.
- Улога Државе је кључна у следећим областима: доношење стартешких дугорочних планова и одговарајућих законских решења у домену путне и дигиталне инфраструктуре потребне новим селима, стварања услова за добијање посебних подстицаја за производњу зелене енергије, стварања услова за организовани откуп пољопривредних производа, координација пројекта на државном нивоу.

Методологија примењена у пројектном предлогу

**критичка
контекстуална
концептуална**

**концептуална
контекстуална
критичка**

- три кључа за разумевање проблема у селима Србије и налажење решења за развој у кључним областима одрживог развоја;
- у аналитичком делу иде се од критичког ка концептуалном аспекту проблема;
- у синтетисању решења иде се обрнуто - од концептуалног ка критичком;

Први део

Сажета анализа проблема српског села на:

- *критичком*
- *контекстуалном и*
- *концептуалном нивоу*

Много аутора се бавило проблемом трансформације села у Србији али је мало њих разматрало како би се то урадило на системски начин, у ком року, којим средствима и који су рузици тог поступка

1. Критички аспект проблема села у Србији

Чињенице у вези са тренутном ситуацијом:

Највећи број аутора се бавио управо овим аспектом проблема. На крају пројектног прегледа је дата коришћена литература; Подаци о стању у селима су углавном изведени из резултата Пописа обављеног 2011. Наредни попис који би ускоро требало да се обави највероватније ће дати још лошију слику стања; На основу пописа из 2011. издвојени су следећи кључни подаци од значаја за овај пројектни предлог (цифре су заокружене ради лакшег праћења):

југоисточни делови Србије најугроженији;

- У Србији постоји 4.709 села, односно насеља (по Уставу не постоји категорија села)!
 - 1.200 је у фази нестајања;
 - У 1.034 насеља је мање од по 100 житеља;
 - 500 села нема асфалтни пут ни везу са светом;
 - У 400 села у Србији нема ни продавнице!
 - У 230 села нема основне школе;
 - Око 200 основних школа имају по једног ђака;
 - У две трећине села нема амбуланте;
 - У Србији има око 628.000 газдинстава (сточарством се бави 330.000 њих);

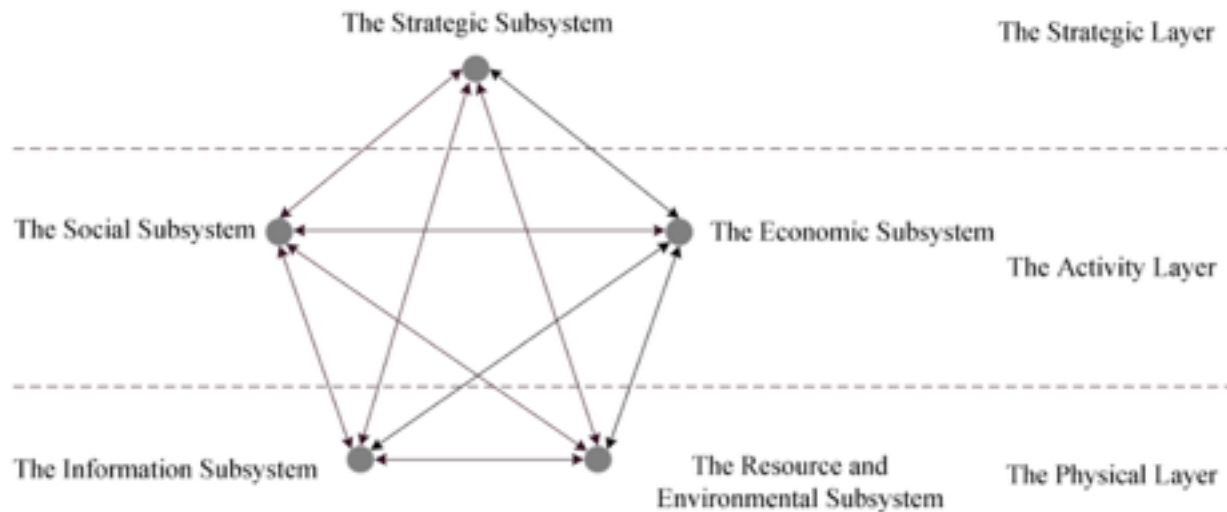
Република Србија располаже са 5.097.000 хектара пољопривредне површине. Од тога 4.224.000 хектара су обрадиве површине; значајан део поседа, од око 860.000 хектара остаје необрађено!

2. Контекстуални аспект проблема српског села

- Сразмерно мали број аутора се бавио овом темом;
- Анализа ситуације у српском селу се у овим радовима углавном базира на искуствима земаља у окружењу, на Балкану као и у Европској унији;
- Један број аутора посматра и проблем српског села у контексту одрживог развоја;
- Недостају анализе искустава земаља ван Европе, као на пример Кине, Израела, Индије и других...

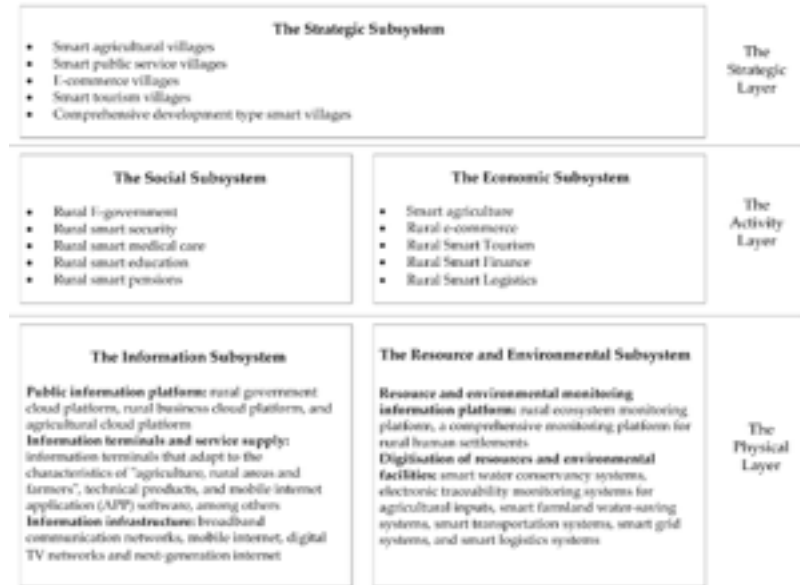
За Србију је нарочито занимљив кинески модел развоја руралних заједница

Модел стратешког планирања развоја руралних заједница (извор:How Do Smart Villages Become aWay to Achieve Sustainable Development in Rural Areas? Smart Village Planning and Practices in China; Xiaojuan Zhang , and Zhengang Zhang)

Шема стратешког системског планирања села у Кини и мапа пилот пројекта

Детаљи стратешког плана развоја руралних заједница Кине и мапа пилот пројекта

Израелски модел развоја рурала - кибуци и мошави

Са аспекта управљања пројектом и безбедности од значаја је изучавати израелски модел кибуца и мошава

- Типичан кибуц формиран је као уско повезана друштвена група, која дели сву имовину и средства за производњу и рад, истовремено задовољавајући све потребе чланова.
- На пример, Кфар Гликсон, кибуц у северном делу израелске приморске равнице (на слици) , основали су 1939. јеврејски имигранти из Мађарске и Румуније. Насеље са око 300 становника, Кфар Гликсон ослања се на пољопривреду (ратарске културе, фарму млека), малу индустрију заната и сеоски туризам.
- Данас у Израелу има око 270 кибуца.

3. Концептуални аспект проблема села у Србији

- Најмањи број аутора у Србији се бавио овим аспектом проблема;
- Као пример се могу навести радови Леле Ристић и сарадника у којима је разматран интегрални приступ руралном развоју Србије и посебно развој концепта паметних села;
- Ови радови су драгоцени због резултата истраживања посебно мапирања националног стратешког оквира у односу на глобалне циљеве одрживог развоја, кључних политика у оквиру руралног развоја ЕУ, значаја информационах и комуникационих технологија, анализе слабости и потенцијала руралних заједница Србије и других!

- Концептуално гледано села у Србији су формирана под утицајима великих царевина - Аустријске и Отоманске - у 17 и 18 веку, сходно економским и војним потребама;
- Од тог времена села су пролазила неколико фаза од којих је најзначаније поменути формирање задруга и механизовање села после 2. светског рата;
- У периоду транзиције крајем 20-ог и почетком 21-ог века села су препуштена немилосрдној комецијализацији у којој се мањи број предузимљивих снашао док је за већину ово период убрзаног пропадања и напуштања села;

План уређења Баната изведен у 18 веку пример како се напором државе може изменити рурал

- Пројекат обнове Баната, развијен почетком 18 века за време Марије Терезије, био је успешан баш зато што је дао решења за сва четири проблема који се данас сматрају стубовима одрживог развоја, али то је било време кад је потрошачко друштво било у повоју и потребе већине становника села су биле скромне, потрошња ресурса слаба а еколошки отисак који је човек остављао мали;
- Пројекат је имао снажну политичку подршку и упркос огромним тешкоћама, био је успешан захваљујући посвећености Грофа Мерсија и његових следбеника. У основи овог пројекта је лежало насељавање и радном снагом али и стручњацима - занатлијама који си долазили махом из Немачке;

Закључак првог - аналитичког дела разматрања проблема

Оно што је недостајало досадашњим анализама јесте ситемски и стратешки предлог, орочен временски и финансијски, који би помогао доносиоцима одлуке у држави да на основу њега направе план трансформације села у Србији и крену у његову реализацију!

Други део

Размишљања која воде дефинисању пројектног задатка на:

***концептуалном
контекстуалном
и критичком нивоу***

Од реалног ка могућем

неуспешно

ИСПУЊЕНО

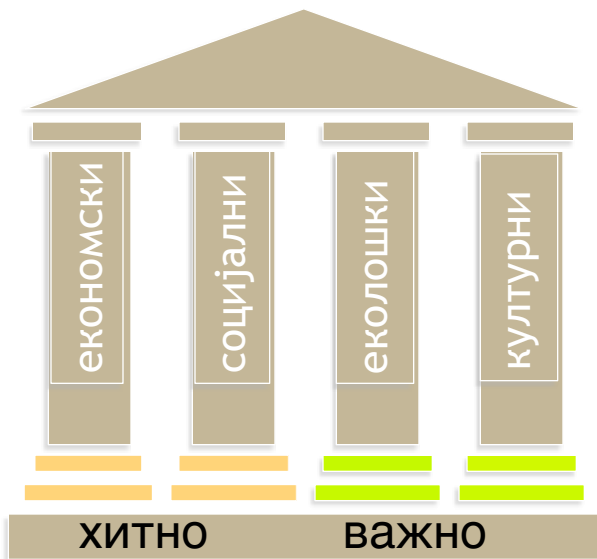
успешно

очајно

Пројектни задатак:

• У размишљању о томе како треба да изгледа пројектни задатак, потребно је поћи од темеља тј. прво поставити концепт новог српског села које ће моћи да одоли изазовима 21 века

• Тај концепт мора бити такав да пружи решења за сва четири стуба одрживог развоја а то су: економски, социјални, еколошки и културни;

• Очигледно је да је хитно решавање економских и социјалних проблема села и то се мора урадити у кратком року али да је важно решавање еколошких и културних проблема и то је дугорочан проблем;

Србија поседује све потребне наведене ресурсе потребне за развој села. Посебна специфичност тзв еколошког капитала у Србији је ресурс државног земљишта (према подацима Управе за пољопривредно земљиште Србија располаже са 416.759 ха од чега је 276.510 у закупу);

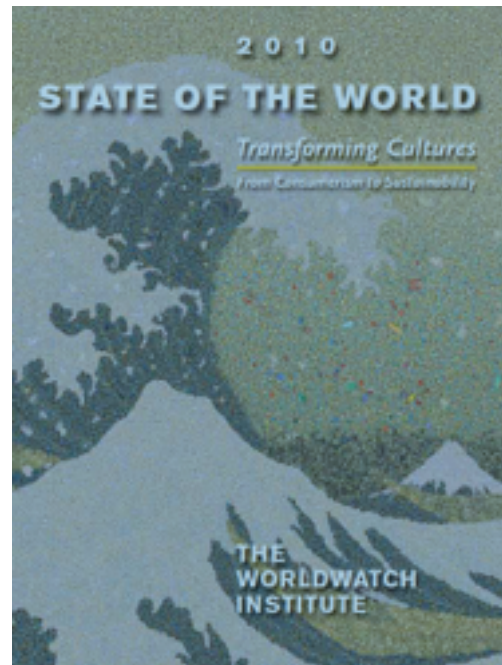
Недостаје системски оквир на дуже стазе и одлучност Државе Србије да уђе у огроман и захтеван пројекат трансформације села; Ова неодлучност је разумљива с обзиром да је проблем села у Србији мултидисциплинаран и да је проблема толико да код струке постоји недоумица па и неверица да до препорода села може доћи у разумном року и средствима којима Држава располаже;

Принципи на којима се заснива решење:

• три су важна принципа за које се верује да могу да реше проблем трансформације села у правцу одрживог развоја:

- **системско размишљање**
- **социјалне стратегије**
- **социјалне иновације**

• може се приметити да су у савременом друштву технолошке иновације на високом нивоу али социјалне нису и зато је потребно уложити посебан труд у развој ових последњих;

Избор модела - *bottom up vs top down*

- Потребно је такође одредити се за модел развоја пројекта трансформације руралне средине:
- Из неколико разлога Србији више одговара *top down* модел какав се тренутно користи у Кини, од *bottom up* модела карактеристичног за Европску Унију, а најважнији је стање у већини села које је на тако ниском нивоу да га једино системска подршка и активност државе може променити на боље;
- Ово не значи да се у оним селима која су на вишем нивоу стандарда и организације живота не могу примењивати и други развојни модели;

Трећи део

Предлог конкретног пројекта "Село 21"

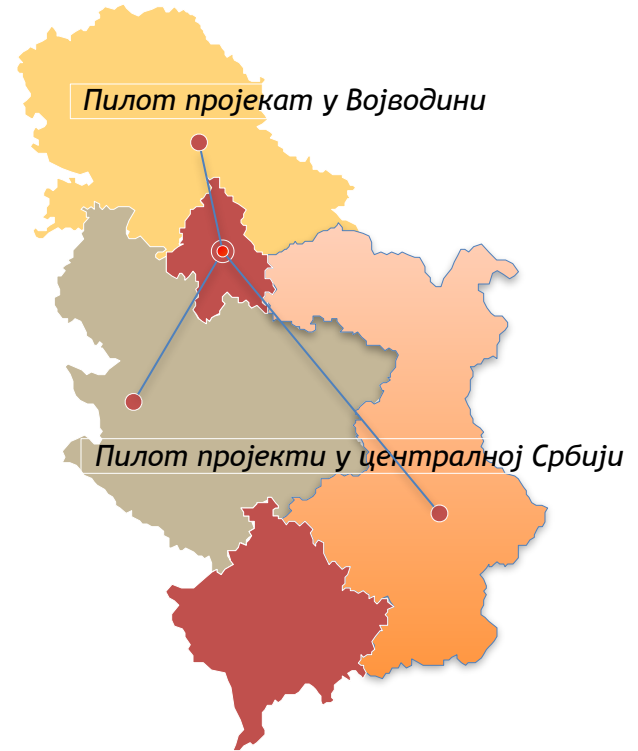

Пројекат ”Село 21”

- На основу претходних разматрања дефинисан је пројекат Село 21 који има своју пилот фазу и развојну фазу која се опет састоји из два дела;
- Србија има три региона, 24 округа и 99 општина изузимајући град Београд и Косово и Метохију;
- Крајњи циљ пројекта је да се региони/окрузи/општине премреже малим, компактним и модерним насељима, насељеним високо стручно радним тимовима, којима би Држава доделила одређене природне ресурсе на управљање под посебним условима и који би били подршка препороду и развоју села у окружењу;

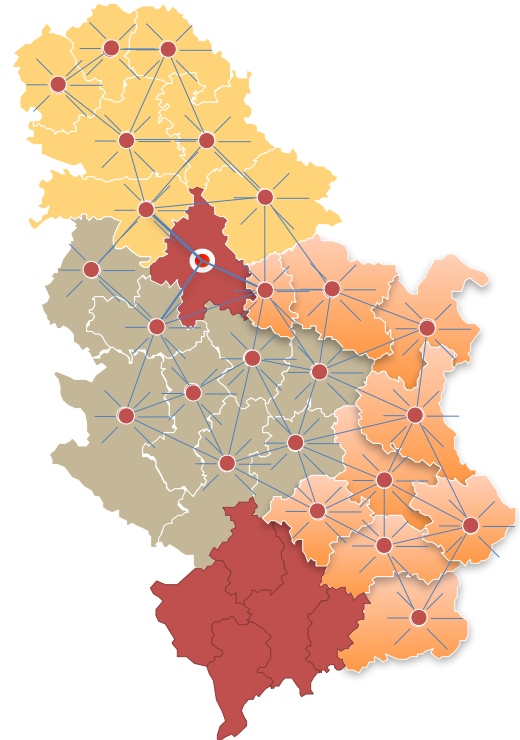
Село 21 - пилот фаза

- У пилот фази била би покренута три регионална пројекта, један у Војводини и два у Централној Србији, са циљем да се пронађе оптималан модел интегрисања производње енергије и хране и испита изводљивост и одрживост пројекта. Главни Координациони центар би био у Министарству за бригу о селу;

Село 21 - развојна фаза 1 и 2

- У развојној фази 1 циљ би био успостављање мреже насеља село 21 у свим окрузима Србије изузимајући град Београд и Косово и Метохију (укупно 24 округа), са 3 регионална координациона центра;
- Циљ развојне фазе 2 био би успостављање мреже насеља по принципу једна општина једно насеље 21 (укупно 99 насеља) са , са 24 окружна координационим центра;
- У свакој наредној фази, насеље 21 изграђено у претходној, постаје координациони центар за развој насеља у његовом округу/општини,

Економски проблем села и ресурсна база за његово решавање

- Најважније је решити приходе којим би се обезбедила постепена трансформација села;

IFES (INTEGRATED FOOD ENERGY SYSTEMS)- интегрисана производња енергије и хране представља најбољи основ за ефикасно искоришћење сва три вида капитала:

- ЛЉУДСКОГ (знање)
- ПРОИЗВОДНОГ (новац)
- ЕКОЛОШКОГ (природни услови);

Дијаграм функционисања концепта интегрисане производње енергије и хране - пилот пројекат у региону Војводине

Ресурсна база 200 ха за узгој силаже

На чему се заснива рачуница о економској самоодрживости села 21

•Профитни центар бр 1 - биогасна електрана:

- Потенцијал биомасе $200\text{ха} \times 20\text{т} = 4000\text{тона}$
- Потенцијал продукције биогаса
- $4000\text{т} \times 200\text{м}^3 = 800.000\text{м}^3$ биогаса
- Потенцијал у инсталисаној ел. снази 600 kW
- Потенцијал у инсталисаној топл. снази 650 kW
- Укупна инвестиција по kW инсталисане снаге (кинеска технологија) $2000\text{ еур} \times 600\text{ kW} = 1.200.000\text{ еура}$
- Производња енергије $600\text{ kW} \times 8000\text{ радних сати}$ годишње = $4,8\text{ GWh}$
- Приход (15 еура/kWh) = 720.000 еура
- Напомена: Ова рачуница је изведена по тренутно важећим ценама али би Држава Србија могла да размотри могућност да се Селима 21 омогуће посебни подстицаји за откуп произведене зелене енергије;

•Профитни центар бр 2 - хидропонски узгој парадајза у блок пластенику на 1 ха са пуним грејањем топлотом из биогасне електране:

- Потенцијал производње 450 тона годишње
- Укупна инвестиција у пластеник са пуном опремом на 1ха површине 450.000 евра
- Приход (800 евра по тони) = 360.000 еура

- Укупна инвестиција у профитни центар 1 и 2
- 1.650.000 евра
- Укупни приходи Профитни центар 1 и 2
- 1.080.000 евра

Потребно је пронаћи оптималан ИФЕС систем за дати регион

- Очигледно је да се у различитим регионима Србије мора прибегавати различитим комбинацијама интегрисане производње енергије и хране, уважавајући чињеницу да су базе природног капитала различитог карактера.
- Док се у Војводини узгој силаже намеће као логичан избор сировине за напајање когенеративног постројења за биогаз а пластеничка производња поврћа као најбољи корисник когенеративне топлоте, у Западној и Источној Србији то може бити комбинација коришћења шумске масе за напајање електране за производњу синк гаса (и/или соларне енергије) са узгојем воћа или стоке;

Мисија ”Село 21”

- Највећи изазов овог пројекта је његов социјални аспект;
- Оно што је за Русију, Америку или Кину слање посаде на Марс, за Србију је слање групе младих стручњака у запуштено српско село;
- Насељавању критичног броја младих стручњака (најбоље младих брачних парова - процена је да је оптималан број између 10 и 15 брачних парова међу којима би били сви профили стручњака потребних за ефикасно управљање ИФЕС системом) се зато мора посветити посебна пажња;

Безбедносни аспект пројекта ”Село 21”

- Имајући у виду да се највећом брзином празне села на југу Србије, отвара се питање препуштање тог дела територије албанском становништву и њиховој сецесионистичкој политици;
- Због тога насељавање и ојачавање посебно тог дела руралног подручја за Србију има стратешки безбедносни значај и искуства израелских кибуца и мошава су у том смислу драгоцене;
- У вези са претходним је и начин функционисања појединачних елемената мреже тј појединачних Села 21 и њихово управљање појединачно и у целини;
- Док је с једне стране централно управљање најцелисходније имајући у виду инфраструктуру која ће бити створена, с друге стране је потребно обезбедити што већу независност и погодност за живот и рад појединачним насељима Село 21;

Финансирање самоодрживог пројекта ”Село 21”- модели

- Према првим проценама (које треба и потврдити у претходној студији изводљивости) цена једне мрежне јединице која подразумева изградњу насеља за стручњаке са капацитетима за производњу зелене енергије и хране (биогасна централа, блок пластеник за хидропонски узгој ...) са свим припадајућим инфраструктурним прикључцима (пут, телекомуникације, струја, вода...) износила би између 4 и 6 милиона евра;
- Укупна цена инвестиције би била до 600 милиона евра;
- Од друге године планирани годишњи приходи по једној мрежној јединици износили би до 1 милион евра по насељу или укупно око 100 милиона евра;
- Приходи би били намењени за покривање расхода и подизање капацитета у суседним селима у општини;

- Профитабилност мреже насеља 21 је од кључног значаја за њено дугорочно функционисање и стога посебно треба размотрити моделе финансирања:
- **Модел 1** - Држава Србија финансира целу руралну инфраструктуру и мрежу свих 99 насеља и организује је као јавно предузеће са циљем да том мрежом даље подстиче трансформацију целог рурала;
- **Модел 2** - Држава Србија финансира само прва три пројекта и села 21 у најугроженијих десет округа јужне и источне Србије;
- **Модел 3** - Држава Србија финансира само прва три пилот пројекта а даље финансирање је пројектно из неповратних средстава и повољних банкарских кредита при чему Држава ствара повољне услове за изградњу насеља 21, одржавање, откуп енергије и хране и тд посебном законском регулативом;
- **Модел 4** - Држава даје само подстиче насељавање рурала младом и стручном радном снагом и њихово удруживање у задруге или неке сличне организационе јединице и у том смислу даје природне ресурсе на повољно коришћење (земљиште у свом власништву, посебне подстицаје за производњу енергије и хране, за стварање породице итд);

Управљање пројектом "Село 21" - модел 1

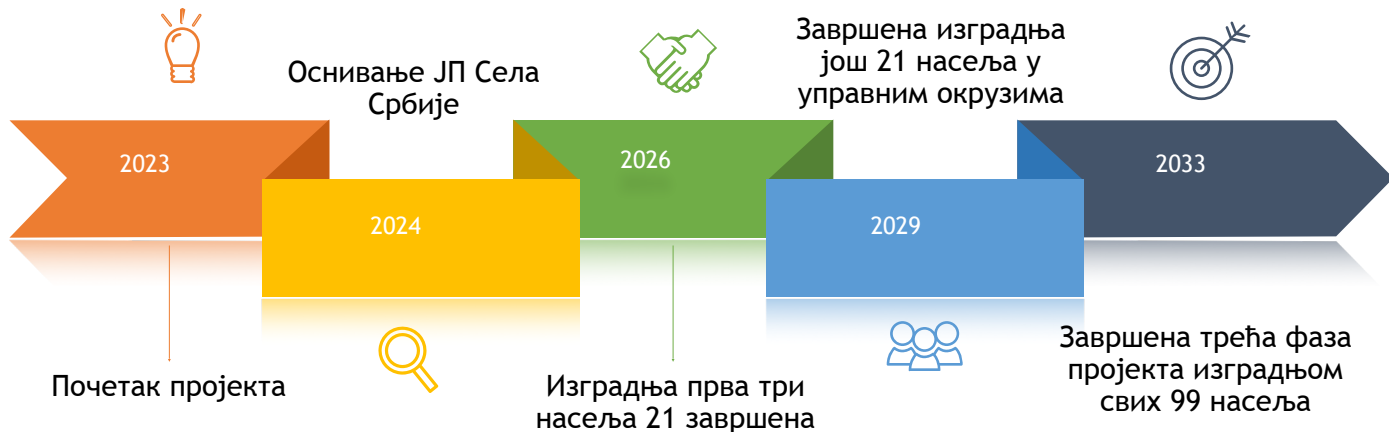
- Док је управљање пројектом "Село 21" на нивоу једног насеља, као најмање организационе јединице мреже, у надлежности младих стручњака који ће у њему живети, на нивоу целог пројекта се намеће као најцелисходније решење, центарализована управа;
- Зато се у овом пројекту предлаже оснивање **Јавног предузећа "Села Србије"** коме ће бити додељен задатак изградње, управљања и одржавања мреже 99 насеља по пинципу једна општина једно паметно "Село 21";
- Према постојећем Закону о јавним предузећима могуће је прогласити ЈП Села Србије стратешким предузећем и његово деловање регулисати посебним законом;
- Процена је да би у ЈП Села Србије радило око 2000 високо стручних кадрова;
- Смисао ефикасног управљања је обезбеђивање што већих средстава из профитних центара како би се њима подстицао развој осталих села у општини;

Управљање пројектом ”Село 21” - модел 2

- Иако је централизована управа највероватније приоритетно решење, потребно је испитати и проценити друге могућности ефикасног организовања и управљања пројектом кроз систем задружног деловања или на други начин а имајући у виду болести управљања јавним предузећима у нашој Држави;
- Један од могућих модела је систем задруга који би био координисан посебном канцеларијом на нивоу Министарства за бригу о селу или на нивоу Владе јер је потребна у овом случају међуминистарска сарадња, али управљање би било препуштени локалним тимовима;
- Могуће је и оснивање само јавног предузећа ”Села јужне Србије” са циљем да Држава помогне обнову рурала на најугроженијим територијама а за остали део мреже само да ствара повољне услове и систем посебних посланица за насељавање и развој;
- Такође је могућ и хибридни модел јавног предузећа и координационог тела тј канцеларије;

Пројекат се изводи у 3 фазе и траје 10 година

- Предвиђено је да пилот фаза у којој се тражи оптималан модел интегрисане производње хране енергије у сваком од три региона Србије, траје 3 године;
- После прве године и паралелно са пилот фазом покрећу се припреме за реализацију друге фазе у којој се граде насеља 21 у свим окрузима у Србији и која би трајала 5 година;
- После друге године, паралелно са радом на пилот и другој фази, припрема се и коначна фаза изградње осталих 75 насеља која треба да се заврши за 8 година;

Најважније фазе пројектовања елемената мреже насеља 21

Пројекат Село 21 је најцелисходније вредновати у троуглу квалитет - цена - време

Тим експерата има за циљ да, као резултат процеса развоја, генерише производ највишег квалитета, са најнижим тржишним цијенама у најкраћим временским интервалима;

Телемедицина и учење на даљину - прва помоћ старом селу

- Културни и образовни аспект пројекта Село 21 је од највећег значаја гледано дугорочно али од почетка би становници суседног села осетили корист;

Закључна разматрања

Село 21 функционише као мрежа насеља и представља основу будуће руралне инфраструктуре

- Изградњом мреже паметних села 21 Држава Србија прави основ за трансформацију села од генерално неуспешног са деморалисаним остарелим становништвом и у процесу пропадања у економском, демографском и сваком другом виду ка успешном селу у коме се равномерно решавају сва четири стуба одрживог развоја:економски, социјални, еколошки и културни;
- У тим насељима концентрише се критична маса сва три капитала потребног за равномерни развој села: интелектуални, финансијски и природни;
- Примењују се најсавременије технологије које се данас користе у коришћењу природних ресурса за интегрисану производњу енергије и хране;
- Пружа се пример другим младим људима како може изгледати живот на селу и припремају се услови за њихов повратак и успешно деловање;
- Ствара се моћан центар који умножава уложени капитал и кроз стечено искуство знатно олакшава пут онима који следе пример;
- Пружа посебна помоћ старима и стварају услови за њихову достојанствено проведenu старост;
- Деци се обезбеђује доступност најсавременијим методама и ресурсима знања у свету кроз онлајн школовање;

Пројекат је компатибилан са постојећим иницијативама

- Пројекат Село 21 је компатибилан са свим досадашњим активностима Министарства за бригу о селу као што су подстицање стварању задруга и подршка младим паровима за стицање сопствених кућа и имања;
- Обезбеђује непосредно присуство и подршку развоју села равномерно у свим крајевима Србије,

4 кључна елемента успешности пројекта ”Село 21”

Стратешко опредељење Државе је најважније

- Држава има могућност и ресурсе да направи системски и стратешки помак у овој области... уз то је политички тренутак повољан јер постоји висок степен кохезије на свим нивоима власти што ће омогућити успешно спровођење одлука од врха до дна.
- Пројекат је временски орочен, мерљив и има предлог излазних стратегија на три и десет година. Компатибилан је са досадашњим напорима државе Србије да унапреди стање у руралу, укључујући формирање задруга и доделу кућа младим паровима.
- У поступку синтетисања решења приказаних у пројекту, аутор се највише ослањао на комбинацију решења примењених у Кини и Израелу, с тим што су узете у обзир специфичности услова у којима се налазе села у Србији.

- У основи овог пројекта је теза да је експлозивни развој великих градова у свету па и у Србији последњих деценија плод инерције неодрживог развоја глобалног друштва и да ће са нарастањем проблема климатских промена и пратећих последица у свим сферама живота, живот у градовима постати све мање подношљив а живот на селу све прихватљивији уколико се обезбеде услови за удобност егзистенције слични онима у граду;

- Овај пројектни предлог је намењен за разматрање доносиоцима одлука на највишем државном нивоу јер се преокрет и развој рурала у Србији може постићи једино применом top - down модела као што се то тренутно ради у Кини. Bottom -up модел, карактеристичан за развој руралних заједница у Европској унији, у Србији у овом тренутку не би дао одговарајуће резултате нити би довео до заустављања пропадања села - тај модел свакако остаје да се примени у будућности.

Ризици пројекта и излазна стратегија

- Уколико се пројекат Село 21 развије у оквиру Система за управљање ризицима - којим се утврђују различити ризици и одређују њихови приоритети - тада се са напретком процеса пројектовања исти могу смањити, елиминацијом кључних неизвесности и провером функција појединих елемената;
- Зато се процесу пројектовања једне мрежне јединице тј једног села 21 са свим његовим елементима и прикључцима, мора посветити посебна пажња;
- Постоје и ризици који настају у зависности од одлуке о начину организовања и управљања пројектом. Уколико се пројекат посматра као инфраструктуран и од стратешког значаја за Србију, ризици би долазили од већ постојеће праксе партијског кадрирања у јавним предузећима, лошег и нестручног управљања, корупције итд;
- Излазна стратегија је напуштање пројекта после припремне и пилот фазе уколико се покаже неодрживим;

Одабрана литература

- Дејан Јанковић и Марина Новаков: СРБИЈА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ – РУРАЛНО СОЦИОЛОШКИ ОСВРТИ, Универзитет у Новом Саду, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 2019; СЕЛА У СРБИЈИ
- Милован М. Митровић: ПРОМЕНЕ СТРУКТУРЕ И ПРОБЛЕМИ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА, Републички завод за статистику, Београд, 2015;
- Снежана Ђекић, Соња Јовановић, Бојан Крстић: КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА СТРАТЕГИЈА ОДРЖИВОГ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА ЗЕМАЉА У ОКРУЖЕЊУ - ОСНОВА ЗА КРЕИРАЊЕ ЕФЕКТИВНЕ СТРАТЕГИЈЕ ОДРЖИВОГ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА У СРБИЈИ, УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ Часопис „ЕКОНОМСКЕ ТЕМЕ” Година излажења ХЛИХ, бр. 4, стр. 633-649, 2011;
- SMART VILLAGES- REVITALISING RURAL SERVICES, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018;
- Лела Ристић, Никола Бошковић: ПАМЕТНА СЕЛА У ФУНКЦИЈИ ДЕМОГРАФСКЕ ОБНОВЕ РУРАЛНИХ ПОДРУЧЈА, НАУЧНЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ ДРЖАВНОГ УНИВЕРЗИТЕТА У НОВОМ ПАЗАРУ Серија Б: Друштвене & хуманистичке науке, Волумен 3, Број 1, 33-45 Април 2020;

- Adam Kessler: ASSESSING SYSTEMIC CHANGE-IMPLEMENTATION GUIDELINES FOR THE DCED STANDARD, DCED, Aug. 2014; Xiaojuan Zhang and Zhengang Zhang:How Do Smart Villages Become a Way to Achieve Sustainable Development in Rural Areas-Smart Village Planning and Practices in China, Sustainability,2020, 12, 10510; doi:10.3390/su122410510, December 2020;
- RENEWABLE POWER GENERATION COSTS IN 2019, International Renewable Energy Agency, 2019;
- Зоран ПОМОРИШКИ:БИОГАС КАО ПОТЕНЦИЈАЛ ЗА РАЗВОЈ ЛОКАЛНИХ САМОУПРАВА,Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ), Data Copy, Београд, 2016;
- Марија Вандић:ТИПОВИ НАСЕЉА У ИЗРАЕЛУ - Кибуци и мошави, Факултет Футура, Београд, 2015;
- Anne Bogdanski, Olivier dubois, Craig Jamieson, and Rainer Krell: MAKING INTEGRATED FOOD-ENERGY SYSTEMS WORK FOR PEOPLE AND CLIMATE - AN OVERVIEW, FAO UN, Rome, 2010;

Биографија аутора

БРАНИМИР ЈОВАНОВИЋ Томе Маретића 6, Београд, Србија +381 65 3452 978 +386 11 3555 763
branimirsjovanovic@gmail.com

Октобар 2019 - данас

Nikola Tesla Foundation, NY, USA, председник;

Октобар 2014 - октобар 2018, Музеј Николе Тесле, Београд, Србија, директор;

Март 2011 - октобар 2014.

Алтеренерго доо, пројектовање и консалтинг за обновљиве изворе енергије, директор;

Октобар 2008 - јун 2012.

Факултет за примењену екологију Футура[™], Београд, доцент, одрживи развој, управљање ризицима

Децембар 2007 - март 2011

Енергонова доо, Београд, суоснивач, директор;

Септембар 2007 - децембар 2008

"Алтеренерго" - часопис за обновљиву енергију и енергетску ефикасност, оснивач, уредник;

Фебруар 2006 - до данас

Центар Тесле, НВО, јавни сектор, оснивач,

Октобар 2003 - децембар 2006

ИЦ Системс, Београд, директор;

Октобар 2001 - октобар 2003

ИМТЕЛ Компјутерс, Лабораторија за нове технологије, Београд, пројект менаџер;

Септембар 1981 - Октобар 2001

Музеј Николе Тесле, Београд, истраживач, последње четири године директор;

ФОРМАЛНО ОБРАЗОВАЊЕ

Децембар 2009 - до данас Универзитет Сингидунум, Факултете за примењену доцент, Систем заштите животне средине доцент, доктор

од 1995 - до данас Универзитет у Београду, Машински факултет доктор машинских наука (докторирао код проф Владимира Шолаје са темом “Теслин допринос методологији истраживања у машинству”) доктор наука

од 1985 - до 1987 Универзитет у Загребу, Филозофски факултет, Магистар историје и филозофије науке (магистрирао код проф Жарка Дадића са темом “Теслина истраживања механичких осцилатора”) магистар

од 1973 - до 1981 Универзитет у Београду, Машински факултет дипломирани инжењер машинства, смер за аеро-космо технику (дипломирао са темом “Теслин рад у ваздухопловству) дипломирани инжењер

ДОДАТНИ ТРЕНИНЗИ

2003

Адиджес Институте, Нови Сад, Србија
Семинар: Пројект Манаџмент, ризик Менаџмент

ИСТРАЖИВАЊА И СТУДИЈЕ

- Аутор - Прегледа и процене стања пројекта мале хидроелектране “Иломска” на реци Иломској, Република Српска: Клијент Минецо Лтд, Лондон, 2013.
- Коаутор – Главни пројект Мале хидроелектране”Дупци”, река Расина Општина Брус, клијент: Енергу4Уоу, Београд,2012
- Коаутор – Ревизија главних пројеката “Бакаштак” и “Мошуте”, река Расина, Општина Брус, клијент: Енергу4Уоу, Београд,2012
- Коатор – Генерални пројект каскадних малих хидроелектрана Бакаштак, Мошуте и Дупци, на реци Расини, Општина Брус, клијент: Енергу4Уоу, Београд, 2012
- Аутор - Анализе могућности изградње две мале хидроелектране на реци Сани и реци Говзи у Републици Српској, путем преузимања концесије, клијент: Енергу4Уоу, Београд, 2011
- Аутор - Анализе хидропотенцијала реке Видрењак, Општина Тутин, клијент: Енергу4Уоу, Београд, 2011
- Аутор - Студија изводљивости СХП" Крепољин-Жагубица", клијент: Алианса до.о. Словенија, 2009
- Аутор – Потенцијали малих хидро електрана у Србији, клијент: Алианса доо, Лјубљана, 2009
- Аутор - Биомаса потенцијали у Србији, Политика папир, Факултет за примењену екологију Футура"" , Београд, 2009
- Ко-аутор-Студија изводљивости ветро парка Дерала И, Наручилац: Виндтемп доо, Б & Х, 2008;
- Ко-аутор-Студија изводљивости ветро парка Дерала ИИ, Наручилац: Потентиалис доо, Б & Х, 2008 ;
- Аутор - Теслина доктрина и одрживи развој - ВИ Министарска конференција - Животна средина за Европу, Београд, Србија, 2007.

БИБЛИОГРАФИЈА НАЈВАЖНИЈИХ РАДОВА

1. Јовановић Б, Паровић М: СТАЊЕ И ПОТЕНЦИЈАЛИ БИОМАСЕ У СРБИЈИ, Полицу папер, Јефферсон Институте, Белграде 2009.
2. Јовановић Б, Паровић М: СТАЊЕ И РАЗВОЈ МАЛИХ ХИДРОЕЛЕКТРАНА У СРБИЈИ, Полицу папер, Јефферсон Институте, Белграде 2009.
3. Јовановић Б: TESLA'S DOCTRINE AND THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT, VI Ministerial Conference - Environment For Europe, Side Event, Centar Tesla, Belgrade, 2007.
4. М.Бенишек, Б.Јовановић: ДОПРИНОС НИКОЛЕ ТЕСЛЕ У ОБЛАСТИ МАШИНСТВА, Зборник радова, стр.1-23, Машински факултет
5. Јовановић Б: ТЕСЛА, Центар Тесла, Београд 2006.
6. Јовановић Б: НИКОЛА ТЕСЛА, Еурокњига, Загреб 2006.
7. Бенишек М., Јовановић Б: ИСТРАЖИВАЊА НИКОЛЕ ТЕСЛЕ У ОБЛАСТИ МАШИНСТВА, Електропривреда, стр. 3-15, Београд, 2006.
8. Јовановић Б: ТЕСЛА - ДУХ, ДЕЛО, ВИЗИЈА, Фрементал, Београд, 2001.
9. Јовановић Б: Руђер Бошковић, Принцип, Београд, у штампи.
10. Јовановић Б: NIKOLA TESLA AND THE GLOBAL PROBLEMS OF HUMANKIND, Our Fragile Njorld - Challenges and Opportunities for Sustainable Development, Forerunner to the Encyclopedia of Life Support Systems, Eolss Publishing Company, London, 2001.
11. Јовановић Б: TESLA ALS MASTSCHINENBAUER UND SEYNE METHODODEN, SOU ERFINDUNGEN SHU COMMEN, Raum und Seeit - Ausgabe, Ehlers Verlag, Nr. 101, 1999
12. Поповић В, Хорват Р, Јовановић Б, Бајић Д, Бенишек М и сар: НИКОЛА ТЕСЛА -ИЗАБРАНА ДЕЛА, VI тома, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999.
13. Јовановић Б, Рајаковић Н, Перић ј. и Поповић Д: НИКОЛА ТЕСЛА - 100 ГОДИНА ДАЉИНСКОГ УПРАВЉАЊА, Музеј Николе Тесле, Београд 1998.
14. Бенишек М, Јовановић Б: ИСТРАЖИВАЊА У ОБЛАСТИ ТЕСЛИНИХ ТУРБОМАШИНА, Тесла ИИИ Миленијум, В међународна конференција (рад по позиву) Зборник радова, Том И, стране 33 до 82, Београд 1996.

15. Јовановић Б: ТЕСЛИН ДОПРИНОС МЕТОДОЛОГИЈИ ИСТРАЖИВАЊА У МАШИНСТВУ, докторска дисертација, Машински факултет у Београду, Београд 1995.
16. Томић А, Јовановић Б: НИКОЛА ТЕСЛА- THE MOONS ROTATION, Публ.Обс.Астрон, Белграде, Но 44 (1993), 119 - 126
17. Јовановић Б: НИКОЛА ТЕСЛА О РАТУ И МИРУ, Војноисторијски гласник 1-2, стр. 210-216, Београд 1993.
18. Јовановић Б: ТЕСЛИНЕ МЕХАНИЧКЕ АНАЛОГИЈЕ, Дијалектика бр 1-2, стр 29-41, Београд 1989.
19. Јовановић Б: ТЕСЛА И СВЕТ ВАЗДУХОПЛОВСТВА, Музеј Николе Тесле, Југословенски аеротранспорт и Музеј ваздухопловства, Београд 1987.
20. Јовановић Б: ТЕСЛИНА ИСТРАЖИВАЊА У МЕХАНИЦИ - МЕХАНИЧКИ ОСЦИЛАТОРИ, магистарски рад, Свеучилиште у Загребу, Центар за постдипломски студиј-Дубровник 1987.
21. ТЕСЛИНА ОТКРИЋА У МАШИНСТВУ, приредили Бенишек, М и Јовановић Б, Музеј Николе Тесле, Београд 1986.
22. Јовановић Б: ТЕСЛА И СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА, Дијалектика бр. 3-4, стр.105-107, Београд 1986.

Организација и реализација тренинга:

- Организација и спровођење обуке - Еко кластери - ЕуроСо летње школе, Одрживи Универзитет у Грацу, 2008-2010.
- Спровођење обуке - Практична примена зелених технологија у агробизнису-Регионалне агенције за развој источне Србије - 2007 Саветовање:

- Консултант: Due Diligence пројекта мале хидроелектране Иломска, Река Иломска, Република Српска, клијент Минецо Лтд, 2013
- Консултант: Главни пројект мале хидроелектране Дупци, река Расина, Општина Брус, клијент Енергу4Јоу, 2012
- Консултант: развојни пројекат изградње три мале хидроелектране река Расина, Општина Брус, клијент Енергу4зоу, 2010-данас
- Консултант: развојни пројекат МХЕ" Лисина", клијент: ЕкоЕлектра доо, 2009..
- Консултант: Развој пројекта Windpark Кикинда, клијент: Алианса доо, 2009..
- Консултант: Развој пројекта ветро парк Ковачица, клијент: Алианса доо 2008.

Референти веб-сајтови:

www.tesla-museum.org
www.nikolatesladoctrine.org